

Länsstyrelsen
Skåne

PRÖVNINGSPROCESSEN KRING ANLÄGGANDE AV KLIMATANPASSNINGS- ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA EFFEKTERNA AV EROSION

Projektet finansieras av EU, finansieringsprogram LIFE, med stöd av Havs- och Vattenmyndigheten.

Titel: Prövningsprocessen kring
anläggande av
klimatanpassningsåtgärder för
att minska effekterna av erosion

Utgiven av: Länsstyrelsen Skåne

Författare: Magnus Berg

Beställning: Länsstyrelsen Skåne
Samhällsbyggnad
205 15 Malmö
Telefon 010-224 10 00

Copyright: Länsstyrelsen Skåne

Diarienummer: 424-21056-2021

ISBN: 978-91-7675-225-8

Rapportnummer: 2021:15

Layout: Mattias Lind

Tryckeri, upplaga: Länsstyrelsen Skåne, 50 ex

Tryckår: 2021

Omslagsbild: Kristoffer Granath

Förord

Rapporten är beställd av Länsstyrelsen Skåne inom EU-projektet LIFE Coast Adapt – ett projekt i vilket Länsstyrelsen Skåne deltar tillsammans med bland andra Region Skåne – för att synliggöra, testa och utvärdera natur- och ekosystembaserade anpassningsåtgärder i kustzonen. Med syftet att bevara, förbättra och återställa land- och kustnära havsekosystem.

Många av delåtgärderna i LIFE Coast Adapt kräver olika former av prövningsprocesser kopplat till miljölagstiftningen och Plan-och bygglagen. Inom LIFE Coast Adapt har Länsstyrelsen Skåne gjort ett förberedande arbete för att stödja projektets partners i prövningsprocesserna. En del av arbetet har gjorts av extern aktör med god juridisk kompetens.

Rapporten är framtagen av Magnus Berg, Advokataktiebolaget Nordic Law, 2019/2020:

Denna rapport beskriver utifrån ett juridiskt fokus processen av att tillämpa befintlig lagstiftning i de ärenden avseende anläggande av klimatanpassningsåtgärder för att minska kusterosionens negativa effekter som varit aktuella inom Länsstyrelsens i Skåne län projekt LIFE Coast Adapt.

Rapporten tar sikte på att beskriva de slutsatser och erfarenheter som dragits inom projektet kopplat till prövningsprocesserna. En sammanställning av de klimatanpassningsåtgärder som ingår i projektet finns i bilaga till denna rapport.

Innehållsförteckning

FÖRORD.....	3
BESKRIVNING AV ÅTGÄRDER	5
TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING.....	5
CENTRALA BEGREPP	5
PRÖVNINGSPROCESSEN	6
Inledande åtgärder.....	6
Tillståndsplikt.....	7
Samråd.....	7
Tillståndsansökan vattenverksamhet.....	8
Innehåll i ansökan om tillstånd enligt bestämmelserna om områdesskydd enligt Natura 2000.....	8
Anmälningsplikt.....	9
Dispens från strandskyddsbestämmelser	10
Undantagsregeln.....	10
Samråd enligt MB 12 kap 6 §.....	11
PLAN- OCH BYGGLAGEN M.M.	11
KONTINENTALSOCKELLAGEN	12
ÖVRIG LAGSTIFTNING ATT BEAKTA.....	12
Bestämmelserna om markavvattning.....	12
DE OLIKA PRÖVNINGSPROCESSERNAS FÖR- OCH NACKDELAR.....	12
Tillståndsansökan.....	13
Anmälan.....	13
Undantagsregeln.....	14
ANALYS	14
TILLKOMMANDE SÄRSKILDA FRÅGESTÄLLNINGAR	16
Frågeställning dumpningsdispens.....	16
Frågeställning om bildande av markavvattningssamfällighet.....	17
Frågeställning om konsekvenserna vid olika prövningarna.....	19
Alternativ 1: Tillståndspliktig vattenverksamhet	19
Alternativ 2: Anmälningspliktig vattenverksamhet.....	20
Alternativ 3: Samråd 12 kap 6 § Miljöbalken.....	20
SUMMERY IN ENGLISH.....	22
BILAGOR	23

Beskrivning av åtgärder

Inom projektet LIFE Coast Adapt har olika typer av klimatanpassningsåtgärder för att minska effekterna av erosion varit aktuella. Det har varit fråga om strandfodringsåtgärder, tillskapande av rev, förbättring av vegetationsstruktur på havsbotten, åtgärder för fördröjning av vattenflöden i vattendrag, borttagning av invasiva arter, åtgärder för att främja dynbildning samt olika kombinationer av dessa åtgärder. Rapporten beaktar även prövning av hårda erosionskydd såsom stenskoningar där prövningsprocessen är av intresse, dock inte åtgärder som projektet har för avsikt att genomföra.

Åtgärderna syftar i sig till en miljöpåverkan vilket innebär att de i normalfallet måste föregås av en tillståndsprövning, dispensprövning eller anmälan.

Tillämplig lagstiftning

De aktuella åtgärderna omfattas huvudsakligen av regler i Miljöbalken (MB), Förordningen (1988:1388) om vattenverksamhet (FVV) samt Plan- och bygglagen (PBL) och Äldre plan- och bygglagen (ÄPBL), Lag (1966:314) om kontinentalsockeln och Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. I miljöbalken är det framförallt portalparagrafen (1 kap 1 §), de allmänna hänsynsreglerna (2 kap), reglerna om vattenverksamhet (11 kap) och bestämmelserna om områdesskydd (7 kap) som är tillämpliga men även 12 kap 6 § ska omnämnas i sammanhanget.

Centrala begrepp

För att kunna avgöra i vilken utsträckning en viss åtgärd kräver tillstånd, dispens eller anmälan behöver man känna till betydelsen av vissa centrala begrepp. Nedan följer en presentation av sådana begrepp samt en kortfattad redogörelse för dess innebörd med avseende på nu aktuella åtgärder. Begreppen återkommer senare i dokumentet och är även då kursiverade.

Vattenområde - Område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd¹.

Vattenverksamhet – Uppförande, ändring, lagning eller utrivning av en anläggning i ett vattenområde. Fyllning eller pålning i vattenområde. Grävning, sprängning eller rensning i vattenområde. Annan åtgärd i vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup eller läge².

Vattenanläggning – En anläggning som har kommit till genom en vattenverksamhet³.

---

¹ 11 kap 2 § MB

² 11 kap 3 § MB

³ 11 kap 4 § MB

Områdesskydd – bestämmelser för ett avgränsat område eller en områdestyp som enligt lag, förordning eller myndighetsbeslut åtnjuter ett skydd mot yttre påverkan på grund av att området eller områdestypen hyser känslig flora eller fauna eller att det i annat avseende har höga naturvärden eller har andra särskilda egenskaper som är betydelsefulla i miljöhänseende.

Exempel på områdesskydd som är allmänt förekommande i områden där klimatanpassningsåtgärder för att minska effekterna av erosion är aktuella är strandskydd, Natura 2000-områden och naturreservat.

Prövningsprocessen

Inledande åtgärder

Identifiera om den planerade åtgärden ligger inom ett *vattenområde*, om den planerade åtgärden är en *vattenverksamhet* och om det är fråga om tillskapande av en *vattenanläggning*. Uppgifter om normalt medelvattenstånd kan inhämtas från SMHI och kompletteras lämpligen med studier av strandlinjen i lantmäteriets kartmaterial samt iakttagelser i fält av exempelvis vegetationslinjen.

Är det frågan om *vattenverksamhet* så krävs att verksamhetsutövaren har så kallad vattenrättslig rådighet över vattnet inom det område där verksamheten skall bedrivas⁴. Här gäller att var och en råder över det vatten som finns inom den egna fastigheten. Vattenrättslig rådighet kan också någon ha till följd av upplåtelse av fastighetsägaren och den kan också förvärfvas tvångsvis⁵. Staten, kommuner och vattenförbund har vattenrättslig rådighet för att bedriva sådan vattenverksamhet som är önskvärd från allmän miljö- eller hälsosynpunkt eller som främjar fisket⁶. Utförandet av klimatanpassningsåtgärder skulle sannolikt bedömas falla inom vad som är önskvärd från allmän miljö- eller hälsosynpunkt men en dialog och ett eventuellt rådighetsavtal med en extern fastighetsägare framstår som lämpligt under alla omständigheter. I undantagsfall kan rådighet erhållas tvångsvis⁷.

Identifiera om och i så fall vilka *områdesskydd* som finns på och i anslutning till den aktuella platsen. Utred planförhållandena och kontrollera så att planerade åtgärder inte strider mot en gällande detaljplan eller områdesbestämmelser. Observera att det vid avsevärd ändring av marknivån kan krävas marklov i områden med särskilda områdesbestämmelser och att det alltid krävs marklov inom detaljplanelagt område⁸.

---

⁴ 2 kap 1 § LVV

⁵ 2 kap 2 § LVV

⁶ 2 kap 5 § LVV

⁷ 28 kap 10 § MB

⁸ 9 kap 11 § PBL

Identifiera om verksamheten till sin art och omfattning är sådan att den faller inom reglerna för en åtgärd som enbart är anmälningspliktig⁹. Om så inte är fallet bör man utgå från att tillstånd måste sökas.

Nedan redogörs för prövningsprocessen under de tre huvudsakligen rubrikerna tillståndsplikt, dispens och anmälan. Gemensamt för samtliga former är att den rättsliga processen måste genomföras i sin helhet innan åtgärderna påbörjas¹⁰. Avslutningsvis redovisas regeln om undantag från krav på tillstånd, dispens och anmälan och därefter miljöbalkens samrådsregel, plan- och bygglagen, kontinentalsockellagen och övrig lagstiftning som kan komma att aktualiseras.

Tillståndsplikt

Huvudregeln är att alla som vill utföra en åtgärd som innebär *vattenverksamhet* måste söka tillstånd till åtgärden hos mark- och miljödomstol¹¹.

Exempel på klimatanpassningsåtgärder som bedömts vara tillståndspliktiga är

- Ta bort hårda strukturer i form av pir och stenskoning för att förbättra funktionerna på stränder
- Strandfodring

Tillståndsplikt föreligger även för åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Samråd

En tillståndsansökan ska föregås av samråd. Beträffande genomförande av samråd för aktuella typ av åtgärder gäller reglerna om specifik miljöbedömning i 6 kap 20–39 §§ MB.

Det är i normalfallet lämpligt att initialt genomföra ett undersökningssamråd för att behandla frågan om betydande miljöpåverkan. Bedöms åtgärderna medföra betydande miljöpåverkan genomförs därefter ett avgränsningssamråd.

Den aktuella typen av åtgärder som redovisats tidigare är till sin art och omfattning inte av sådan karaktär att de i normalfallet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Således kan det i många fall vara tillräckligt med en liten MKB¹². Synen på sandutvinnings- och strandfodringsåtgärder är emellertid i vissa fall sträng och verksamhetsutövaren bör ta höjd för att beslut om betydande

---

⁹ Se nedan under rubriken Anmälningsplikt

¹⁰ En anmälningspliktig verksamhet får dock påbörjas åtta veckor efter det att anmälan har gjorts om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat, 11 kap 9b § MB

¹¹ 11 kap 9§ MB

¹² Se 6 kap 26 § och 47 § MB

miljöpåverkan kan meddelas med följd att en liten miljökonsekvensbeskrivning inte kan komma ifråga.

I fall där verksamhetsutövaren redan initialt ser en risk för att miljöpåverkan inte kommer att bedömas som helt bagatellartad kan verksamhetsutövaren – för tids vinnande – slå ihop samrådsformerna och förbereda sig på att ta fram en ordinär – vanligen kallad stor - miljökonsekvensbeskrivning¹³.

Tillståndsansökan vattenverksamhet

En ansökan i ett ansökningsmål ska vara skriftlig. Kraven på innehåll i en tillståndsansökan för den typ av åtgärder som varit aktuella för anläggande av klimatanpassningsåtgärder för att minska effekterna av erosion kan i generella termer sammanfattas enligt följande.

- ritningar och tekniska beskrivningar med uppgifter om förhållandena på platsen,
- en miljökonsekvensbeskrivning,
- förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått samt de övriga uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna¹⁴ följs,
- förslag till övervakning och kontroll av verksamheten,
- uppgift om huruvida det finns fastigheter som berörs av vattenverksamheten och i förekommande fall namn och adress på ägarna och berörda innehavare av särskild rätt till fastigheterna,
- i förekommande fall uppgifter om de eventuella ersättningsbelopp som sökanden erbjuder för skada eller intrång hos enskild, om det inte på grund av verksamhetens omfattning bör anstå med sådana uppgifter, och
- en icke-teknisk sammanfattning¹⁵.

Omfattningen av en miljökonsekvensbeskrivning och andra utredningar som ska ingå i en tillståndsansökan varierar kraftigt. Det är därför omöjligt att ge några generella anvisningar om hur en liten MKB respektive en ordinär MKB ska utformas.

Innehåll i ansökan om tillstånd enligt bestämmelserna om områdesskydd enligt Natura 2000

Tillståndsansökningar avseende åtgärder inom eller i anslutning till Natura 2000-område ska innehålla en beskrivning av verksamhetens eller åtgärdens konsekvenser för syftet med att bevara området och en redogörelse för de alternativ som övervägts med en motivering till varför ett visst alternativ valts¹⁶.

---

¹³ Krav på innehåll i en stor MKB finns i 6 kap 35 - 37 §§ MB

¹⁴ 2 kap MB

¹⁵ 22 kap 1 och 1a §§ MB

¹⁶ 19 kap 6 § MB

Som huvudregel krävs att en specifik miljöbedömning görs och ansökan ska då innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och ett särskilt yrkande om prövning enligt 7 kap 28a § MB, för det fall åtgärden risker att på ett betydande sätt negativt påverka Natura 2000-området. Detta även om åtgärden utförs utanför själva Natura 2000-området.

Anmälningsplikt

Som ett första undantag från huvudregeln om tillståndsplikt för *vattenverksamhet* gäller att vissa särskilt uppräknade *vattenverksamheter* istället kan anmälas till länsstyrelsen¹⁷. Beträffande aktuella klimatanpassningsåtgärder för att minska effekterna av erosion är det huvudsakligen sådana *vattenverksamheter* som är begränsade till en bottenyta om 3 000 m² vid hav och sjö och 500 m² i ett vattendrag.

Exempel på klimatanpassningsåtgärder som bedömts vara anmälningspliktiga är

- Åtgärder för att fördröja vattenflöde, tex anläggande av våtmarker samt etablering av träd i vattendrags strandbrink
- Strandfodring
- Tillskapande av rev

En anmälan ska innehålla de uppgifter, ritningar, kartor och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma verksamhetens art och omfattning, miljöeffekter och påverkan på närliggande fastigheter. Närmare bestämt ska det finnas en miljöbedömning som inkluderar inventering av växtlighet, uppgifter om platsen och eventuella områdesskydd. I ansökan ska bedömd miljöpåverkan vid s k worst case redovisas och det ska särskilt uppmärksammas om det finns risk för skada på något enskilt intresse. Skälen till för varför åtgärden inte är tillståndspliktigt utan enbart anmälningspliktig bör tydligt framgå av anmälan.

En anmälan ska alltid vara skriftlig men får göras elektroniskt.

Tillsynsmyndigheten ska återkoppla till verksamhetsutövaren med besked om vilka försiktighetsmått som eventuellt behövs. Tillsynsmyndigheten kan även besluta om förbud eller förelägga verksamhetsutövaren att söka tillstånd, om detta behövs enligt miljöbalken. Om tillsynsmyndigheten inte anser att ansökan föranleder någon åtgärd från myndighetens sida ska verksamhetsutövaren underrättas om detta.

---

¹⁷ 19 § FVV och 11 kap 9a § MB

Dispens från strandskyddsbestämmelser

Strandskyddsbestämmelserna avser att skydda allemansrätten och att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Skyddet omfattar, med vissa undantag, allt land- och vattenområde vid hav, insjöar och vattendrag och gäller på ömse sidor om strandlinjen vid normalt medelvattenstånd intill minst 100 meter och i vissa fall upp till 300 meter. Bestämmelserna innebär förbud mot att utföra åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur och växter.

I princip alla former av klimatanpassningsåtgärder för att minska effekterna av erosion omfattas av strandskyddsbestämmelserna. Dock kan vissa åtgärder som syftar till att fördröja vattenflöden – såsom anläggandet av våtmarker – falla utanför strandskyddets regelverk.

Ansökan om dispens söks i vissa fall hos kommunen, i andra hos länsstyrelsen.

I de fall då tillstånd söks enligt miljöbalken ska prövningsmyndigheten i samband med tillståndsprövning i förekommande fall även pröva förutsättningar om strandskyddsdispens. I det fall åtgärden är tillståndspliktig ska man således inte söka strandskyddsdispens separat utan denna prövning sker i mark- och miljödomstolen¹⁸. Av detta följer i sin tur, att om en anmälan om vattenverksamhet lämnas in, så behövs i de flesta fall även en ansökan om dispens från strandskyddet. Det är i normalfallet kommunen som meddelar dispens från strandskyddet om inte strandskyddet är beläget inom statligt skyddat område såsom naturreservat m.m. Om kommunen skall meddela dispens från strandskyddet bör en sådan anmälan göras innan anmälan om vatten-verksamhet lämnas in till länsstyrelsen.

Exempel på klimatanpassningsåtgärder som utan att var tillstånds eller anmälningspliktiga bedömts kräva strandskyddsdispens är

- Åtgärder för att ta bort och ersätta invasiva arter
- Skydd genom förbättrad vegetationsstruktur i havet

En ansökan om dispens avseende områdesskydd¹⁹ ska vara skriftlig och åtföljd av en karta samt, i den utsträckning som det behövs i det enskilda fallet, en miljökonsekvensbeskrivning²⁰.

Undantagsregeln

Från huvudregeln om tillståndsplikt och regeln om anmälningsplikt finns det ytterligare ett undantag. Undantaget härstammar från den tidigare Vattenlagen²¹

---

¹⁸ 21 kap 3 § MB

¹⁹ Avser även dispenser från andra områdesskydd än strandskydd

²⁰ 23 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

²¹ Vattenlagen (1983:291)

och det är ett generellt undantag som ofta omnämns som "undantagsregeln"²². Regeln innebär att varken tillstånd eller anmälan krävs om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

I rättspraxis har domstolarna uppställt mycket höga beviskrav och verksamhetsutövaren har ålagts en långtgående bevisskyldighet för att varken allmänna eller enskilda intressen skadas. Av detta följer att endast synnerligen begränsade åtgärder, såsom exempelvis etablering av en pegel eller mindre underhållsrensningar, kan tänkas falla inom undantagsregeln.

Utgångspunkten bör vara att undantagsregeln, för den typ av åtgärder som denna PM avser att ge vägledning för, endast bör tillämpas i mycket ringa omfattning och då endast efter avstämning med en erfaren miljöjurist. Länsstyrelsen har ingen skyldighet och bör heller inte i ett enskilt ärende avge någon inställning om huruvida undantagsregeln är tillämplig eller inte.

Samråd enligt MB 12 kap 6 §

I MB 12 kap 6 § finns en bestämmelse som stadgar att åtgärder som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt, men som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, ska anmälas för samråd hos den myndighet som utövar tillsynen. Bestämmelserna i 12 kap MB tar i första hand sikte på jordbruk och annan verksamhet vilket innebär att bestämmelsen inte är avsedd att tillämpas på den typ av åtgärder som berörs i denna rapport.

Den typiska tillämpningen av regeln är vid större schaktningar och dräneringar, förvandling av åkermark till skogsmark och skydds- och kompensationsdikning. I den händelse den typen av åtgärder helt eller delvis skulle bli aktuella för klimatanpassningsåtgärder finns inget som hindrar att verksamhetsutövaren kontaktar tillsynsmyndigheten för att få utrett om ett så kallat 12:6-samråd kan vara aktuellt.

Åtgärder som anmäls för samråd får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts.

Plan- och bygglagen m.m.

Om åtgärder ligger inom detaljplan måste verksamhetsutövaren vara observant på vilka planbestämmelser som gäller. Beroende på vilken åtgärd som planeras kan det krävas bygglov, rivningslov och/eller marklov. Kontakter och informationsinhämtning i denna del bör initieras tidigt i processen för att säkerställa att dessa frågor uppmärksammas och hanteras i erforderlig omfattning.

Här ska det särskilt framhållas att tillstånd till en vattenverksamhet inte få stå i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelse, dock får små avvikelser göras

---

²² 11 kap 12 § MB

om syftet med planen eller bestämmelsen inte motverkas.²³ Prövningen görs i samband med miljöprövningen hos mark- och miljödomstolen. Observera att det i dessa sammanhang är vanligt förekommande att det anges att verksamheten ska *vara i enlighet med plan*. Detta är dock inte en korrekt beskrivning. Enligt bestämmelsens ordalydelse räcker det – som ovan nämnts - att verksamheten *inte står i strid med planbestämmelserna samt att små avvikelser får göras*, vilket väsentligt skiljer sig från att verksamheten ska *vara i enlighet med plan*.

Kontinentalsockellagen

Arbeten till havs och som berör havsbotten, exempelvis sandtäkt till havs, kräver tillstånd enligt kontinentalsockellagen (lag 1966:314 om kontinentalsockeln). Tillstånd enligt kontinentalsockellagen söks hos SGU. Ansökningsförfarandet och kraven på underlag motsvarar i huvudsak de krav som ovan redovisats för en ordinär tillståndprocess i mark- och miljödomstol.

Det är dock inte tillräckligt med ett tillstånd enligt kontinentalsockellagen för att kunna utföra åtgärden, utan det krävs också att åtgärden prövats av mark- och miljödomstol. Det krävs således i dessa fall en s k dubbla tillståndsprövning, för att t ex kunna bedriva sandtäkt till havs, dels enligt kontinentalsockellagen, där prövningen sker hos SGU, dels enligt miljöbalken där prövningen sker hos mark- och miljödomstolen.

Övrig lagstiftning att beakta

Bestämmelserna om markavvattning

Ingen av de åtgärder som ingår i LIFE Coast Adapt konstituerar vattenverksamhet i form av markavvattning. Skulle dock syftet med någon av åtgärderna förutom att förhindra erosion även vara att skydda mot vatten och på så sätt varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål, kan den sökta åtgärden vara att betrakta som markavvattning. En åtgärd som utgör markavvattning kräver alltid tillstånd och kan därför inte bli föremål för anmälan. I Skåne län råder vidare ett generellt förbud mot markavvattning, varför tillstånd till markavvattning först måste föregås av en dispensprövning.

De olika prövningsprocessernas för- och nackdelar

Vad gäller de projekt som ingår i LIFE Coast Adapt och som redovisas i bilaga så kan de åtgärder som redovisas där hanteras på olika sätt med beaktande av de prövningsprocesser som redovisats ovan. Antingen genom en anmälan om vattenverksamhet till länsstyrelsen eller som en ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstol eller kanske även möjligheten att använda undantagsregeln. Nedan redovisas de olika för- respektive nackdelar som finns mellan de olika prövningsprocesserna.

---

²³ MB 2 kap 6 § 3 st.

Tillståndsansökan

Fördelar:

- Om en åtgärd tillståndsprövats omfattas tillståndet/domen av rättskraft. Detta innebär bland annat att tillståndet som huvudregel inte kan ändras eller ifrågasättas av myndigheter eller enskilda och att den verksamhetsutövare som håller sig inom tillståndets villkor inte riskerar att göra sig skyldig till brott mot miljöbalken,
- Om tillstånd meddelas så ska också en arbetstid meddelas, upp till 10 år, vilket innebär att man har längre tid på sig att utföra åtgärden än efter en anmälan.
- Vid en tillståndsprövning så prövar domstolen ansökan utifrån alla aspekter i miljöbalken. Detta innebär att verksamhetsutövaren, utöver ansökan till domstolen, inte behöver ansökan särskilt om dispens eller tillstånd från strandskydd m.m., se 21 kap 3 § miljöbalken.
- I en prövning av mark- och miljödomstolen kan sökanden också få till tvångsrätter mot tredje man, de vill säga möjligheten att komma till fastigheter eller vattenområden som ägs av annan än sökanden och domstolen prövar också åtgärdens risk för skada på enskilda eller allmänna intressen.

Nackdelar:

- En tillståndsprövning i mark- och miljödomstol måste föregås av ett samråd enligt 6 kap miljöbalken och den ansökan som herefter lämnas in måste uppfylla ett stort antal krav på innehåll på sätt framgår av 22 kap 1 § miljöbalken. Såväl samrådet som framtagande av de uppgifter som krävs för en ansökan tar tid och kostar pengar. Härtill kommer kostnader för prövningsavgiften och kungörelser. Det finns också risken för att en sökande kan behöva stå för motparts rättegångskostnader.
- En tillståndsansökan måste innehålla en miljökonsekvensbeskrivning, stor eller liten, vilken måste godkännas av domstolen.
- Sedan tillståndsansökan väl lämnats in och kungjorts är möjligheten till förändring och justering av den sökta verksamheten liten och vill verksamhetsutövaren göra större ändringar måste ansökan och även samrådet göras om.
- Handläggningstiden för en ansökan om tillstånd hos mark- och miljödomstolen ligger på mellan 12–18 månader. Till detta kommer den tid som går åt för samrådet och framtagandet av underlaget för ansökan.
- Vid en tillståndsprövning i mark- och miljödomstol bör sökanden ha ett juridiskt ombud, vilket även detta innebär kostnader.
- Ansökan måste vara skriftlig och inges i 15 exemplar.

Anmälan

Fördelar:

- En anmälan om vattenverksamhet kan inges till länsstyrelsen antingen elektroniskt eller i pappersformat. Anmälan behöver endast innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att länsstyrelsen skall kunna bestämma verksamhetens art, omfattning och miljöpåverkan, inklusive påverkan på närliggande fastigheter.
- En anmälan behöver inte föregås av något samråd och kräver heller inte någon miljökonsekvensbeskrivning. Något som innebär mindre kostnader.
- Prövningsavgiften för en anmälan är lägre än för en tillståndsansökan och det tillkommer inga ytterligare kostnader i form av ersättning för kungörelser m.m.

- Handläggningstiden för ett anmälningssärende ska i normalfallet vara betydligt kortare än för en tillståndsprövning.

Nackdelar:

- Ett beslut eller föreläggande från länsstyrelsen i ett anmälningssärende har inte rättskraft, utan kan bli föremål för tillsynsåtgärder och krav på tillkommande åtgärder, till och med utrivning.
- En anmälan om vattenverksamhet kräver ofta att verksamhetsutövaren måste lämna in en separat ansökan om dispens eller tillstånd för olika typer av områdesskydd, exempelvis strandskydd.
- I ett anmälningssärende kan det inte prövas frågor som rör tvångsrätt, ersättning eller inlösen. Dyker det upp denna typ av frågor måste länsstyrelsen förelägga sökanden att ansöka om tillstånd hos mark- och miljödomstol.
- En anmälan kan inte göras om åtgärden helt eller i visst avseende är att betrakta som markavvattning.

Undantagsregeln

Fördelar:

- Resurseffektivt, både vad gäller tid, personal och kostnader.

Nackdelar:

- Mycket stor risk för att verksamhetsutövaren bryter mot reglerna om tillstånd- eller anmälningsplikt i miljöbalken och därmed att tillsynsmyndigheten måste anmäla överträdelsen till polis- eller Åklagarmyndigheten såsom misstänkt miljöbrott.
- Det går inte att ångra sig. Den som under åberopande av undantagsregeln gjort åtgärd som visar sig vara anmälningspliktig kan inte göra en anmälan i efterhand, utan är oaktat omfattningen av åtgärden hänvisad att söka tillstånd hos mark- och miljödomstolen.
- Eftersom utnyttjandet av undantagsregeln i normalfallet inte varit föremål för några så kallade "second opinions" vad gäller risken med åtgärden och behovet av villkor, finns det en uppenbar risk att åtgärden kan komma att påverka eller skada allmänna eller enskilda intressen.

Analys

Nedan följer en närmare analys av de specifika åtgärderna som redovisats inom LIFE Coast Adapt.

De åtgärder och projekt som ingår i LIFE Coast Adapt finns som tidigare angetts redovisade i bilaga till denna rapport och avser olika typer av åtgärder, allt ifrån omfattande projekt såsom strand-fodring med sand som hämtas från havsbotten och tillskapande av rev, till mindre åtgärder såsom fördröjning av vattenflöde, borttagande av hårda strukturer på stränder och främjande av dynbildning och dynslänter genom ändrad släntlutning.

Med ledning av de muntliga kontakterna med såväl verksamhetsutövare som företrädare för prövningsmyndigheter och de skriftliga underlag som redovisats i form av dokumentationen för de tilltänkta prövningsprocesserna har följande problem och svårigheter kunnat identifieras.

Det föreligger en generell osäkerhet i de olika projekten avseende hur omfattande underlag som behöver tas fram för de olika prövningsprocesserna och då särskilt vad gäller risk för omgivnings-påverkan. Av detta följer att för att vara på den säkra sidan tar verksamhetsutövaren gärna i lite i överkant när det exempelvis gäller underlaget för ett anmälningssärende, särskilt vad gäller provtagningar och analyser. Detta tenderar att leda till att kraven från prövningsmyndigheten, länsstyrelsen, även i relativt enkla anmälningssärenden successivt öka över tid. Detta medför i sin tur att de tekniska utredningarna och miljöbedömningarna även i anmälningssärenden till sin omfattning mer liknar det underlag som brukar inges inom ramen för en tillståndsprövning hos mark- och miljödomstol. Bedömningen av vilka uppgifter som är nödvändiga och tillräckliga blir därför svåra att avgöra i ett tidigt skede för såväl verksamhetsutövaren som för prövningsmyndigheten/länsstyrelsen med risk för att anmälningssärendet drar ut på tiden och att kostnaderna för processen blir hög. Detta strider mot syftet med införande av anmälningsskydd för vissa typer av vattenverksamhet, vilket var att förenkla prövningen, förkorta handläggningstiden och att hålla nere kostnaderna.

För att effektivisera prövningsprocessen föreslås följande åtgärder.

- Verksamhetsutövaren bör i ett tidigt skede ta in konsulter med relevant kompetens och erfarenhet för att rätt förstå vilka underlag som måste tas fram och vilken typ av prövning som är möjlig, anmälan eller tillståndsprövning, med hänvisning till lagstiftning och risken för påverkan på allmänna och enskilda intressen.
- Verksamhetsutövaren bör, så snart ett underlag ha tagits fram, ta en första kontakt med länsstyrelsen för att stämma av om det är möjligt att hantera tänkt åtgärd som en anmälan eller om åtgärden kräver tillståndsprövning.
- Länsstyrelsen bör ge tydliga direktiv och råd till den sökande, särskilt om anmälan måste kompletteras med andra ansökningar, exempelvis dispens från strandskydd.
- Länsstyrelsen bör avslutningsvis undvika byte av handläggare under pågående prövning.

Det kan avslutningsvis tilläggas att regeringen i augusti 2020 beslutat om ett kommittédirektiv avseende en modern och effektiv miljöprövning²⁴.

Sammanfattningsvis ska enligt detta utredningsdirektiv en särskild utredare se över systemet för miljöprövning och lämna förslag på de ändringar och åtgärder som krävs för att uppnå en modernare och effektivare miljöprövning. Syftet är att underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar och åstadkomma snabbare och enklare prövningsprocesser, med bibehållet miljöskydd. Här finns det uppenbara möjligheter för myndigheter och kommuner till ytterligare inspel och kunskapsförmedling rörande de frågor som har presenterats i den här rapporten.

---

²⁴ Dir. M2020:86

Tillkommande särskilda frågeställningar

Utöver den redovisning som skett ovan i vilken redovisats hur en verksamhet som innebär vattenverksamhet kan hanteras i olika avseende, och för och nackdelar med vilken typ av process som väljs, har inom ramen för detta projekt ytterligare ett antal frågeställningar dykt upp vilka redovisas och svaras på nedan.

Frågeställning dumpningsdispens

Vilka möjligheter finns att utnyttja lagrummet dumpningsdispens enligt 63 § avfallsförordningen²⁵ när det finns tillgång på rena massor i samband med åtgärder som t.ex. innebär att inseglingsrännor och farleder behöver muddras. Om dessa massor placeras i ett strandnära vattenområde kan det vara positivt ur erosionssynpunkt. Normalt sker dumpning på djupare vatten, vilket ger en negativ effekt då material som kan skydda mot erosion försvinner bort från det strandnära sedimentsystemet. Syftet med dumpningen är i så fall fortfarande att bli av med massor men en strandnära dumpning av rent material skulle kunna förebygga skador på miljön i vissa områden. Utredningen ska ge juridiska argument för och emot ett sådant förfarande samt redovisa potentiella juridiska risker.

Utredning och svar

Frågeställningen får uppfattas som så att avsikten är att genom ett så enkelt förfarande som möjligt åstadkomma en fullgod prövning samt att undvika risken för krav på ytterligare prövningar enligt andra bestämmelser.

Förbud mot dumpning av avfall finns i 15 kap 27 § MB. Förbudet avser bland annat dumpning inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. Dispens från detta förbud kan enligt 15 kap 29 § MB meddelas om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Bestämmelser om dispens från dumpningsförbud enligt 15 kap 29 § miljöbalken finns i 4 kap 16 § avfallsförordningen (2020:614).

En grundläggande förutsättning för om dumpningsdispens kan vara aktuell är att platsen för den aktuella dumpningen är belägen inom Sveriges sjöterritorium, se 1–4 §§ Lag (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner. En annan förutsättning för att dumpningsdispens ska vara aktuell är att syftet med åtgärden är att bli kvitt de aktuella massorna.

Om syftet är kvittblivning av muddringsmassor så ska detta syfte tydligt anges och framhållas som det primära syftet med ansökan. Framstår syftet som oklart finns risk för att prövningsmyndigheten fyller ut med egen tolkning och härvid läser in andra syften, exempelvis önskemålet att varaktigt öka en fastighets lämplighet för bebyggelse genom att skydda den mot vatten. Syfte kan då komma att identifieras som markavvattning varvid ett helt annat prövningsförfarande aktualiseras, se resonemang nedan p 2.

---

²⁵ Bestämmelser om dispens från dumpningsförbud enligt 15 kap 29 § MB finns numera i 4 kap 16 § avfallsförordningen (2020:614)

Föreligger samtliga förutsättningar för dumpningsdispens ska det prövas om den planerade dumpningen kan ske utan olägenhet för människors hälsa eller miljön. Vid dumpning i strandnära vattenområde är det troligen ofrånkomligt att åtgärdens påverkan på strandmiljön måste utredas lika omsorgsfullt som vid en tillståndsprövning av vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken.

Därtill ska beaktas att då fyllning i vattenområde, oberoende av syfte, utgör *vattenverksamhet* enligt 11 kap 3 § miljöbalken. Om det inte är uppenbart att vare sig enskilda eller allmänna intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena²⁶ framstår det som uteslutet att enbart en beviljad dumpningsdispens skulle innebära en fullgod prövning av åtgärden. Det ska noteras att om åtgärden ska vidtas inom strandskyddat område måste dispens även inhämtas enligt bestämmelserna i 7 kap 18 § a-d miljöbalken.

Med hänvisning till vad som anförts ovan ska noteras att även själva muddringen kan omfattas av krav på tillstånd enligt miljöbalken. För s k rensmuddring i 11 kap 15 § MB räcker det dock med en anmälan till länsstyrelsen. Detta innebär att ett förfarande som kombinerar muddring med dumpning av rena muddringsmassor i vattenområde i normalfallet måste tillståndsprövas. Vid en sådan prövning kommer även frågor om dispens från såväl dumpningsförbudet i 15 kap miljöbalken som från strandskyddsbestämmelserna i 7 kap miljöbalken att prövas av mark- och miljödomstol.

Sett till de allmänna hänsynsreglerna kan man i fall som det angiva exemplet framhålla att det innebär en bättre hushållning med en naturresurs (förutsatt att rena muddermassor kan anses vara en naturresurs) att använda det som skydd mot erosion istället för att det försvinner bort från det strandnära sedimentsystemet.

Det kan tilläggas att en dispens inte har samma rättsverkan som ett tillstånd. Skulle det efter beviljad dispens trots allt uppkomma olägenheter kan dispensmyndigheten meddela förelägganden och om olägenheten ändå inte avhjälps kan dispensen återkallas. Ett tillstånd har ett mer långtgående skydd för tillståndshavaren då dess rättskraft som huvudregel utgör hinder mot omprövning och ändring av meddelade villkor och andra bestämmelser.

Frågeställning om bildande av markavvattningssamfällighet

Möjligheter och hinder för att bilda en markavvattningssamfällighet längs en kuststräcka för att genomföra åtgärden strandfodring.

Utredning och svar

Definitionen av markavvattning finns 11 kap 2 § miljöbalken och beskrivs där som "en åtgärd som utförs för att avvattna mark, när det inte är fråga om avledning av avloppsvatten, eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål".

---

²⁶ Undantagsregeln 11 kap 12 § MB

Åtgärden strandfodring skulle eventuellt kunna omfattas av denna definition. Diskussion kan emellertid med fog föras avseende ett par av punkterna i definitionen.

Definitionen innehåller ett krav på varaktighet. Åtgärden strandfodring är i de flesta fall en temporär åtgärd vars varaktighet enbart sträcker sig över några år. För fortsatt skydd krävs i normalfallet att strandfodringsåtgärden upprepas kontinuerligt, något som redan är förutsatt när åtgärden utförs. Av detta följer att tillkommande strandfodringar i normalfallet inte kan anses som en underhållsåtgärd enligt bestämmelsen i 11 kap 15 § MB. Åtgärden strandfodring har därtill oftast tillståndsprovats och har då i domen av domstolen åsatts en arbetstid som inte får överskridas. Med beaktande härav uppfyller troligtvis inte åtgärden kravet på varaktighet och kan av den anledningen inte anses utgöra markavvattning.

Vidare ska noteras skillnaden mellan att å ena sidan *öka* en fastighets lämplighet och å andra sidan *bevara* en fastighets lämplighet. Är en fastighet redan bebyggd ökar man normalt sett inte dess lämplighet genom en strandfodring. Mark- och miljödomstolen har dock i ett mål²⁷ funnit att det var fråga om markavvattning trots att det rörde sig om skydd för befintlig bebyggelse och infrastruktur. I det faller gjordes således inte någon strikt tolkning av definitionen.

Beträffande diskussionen ovan om det primära syftet med en strandfodringsåtgärd kan refereras till mark- och miljööverdomstolens domskäl i mål M 6105–11²⁸. Fråga i målet var om viss uppläggning av fyllnadsmassor i ett vattenområde skulle anses vara markavvattning. Syftet med utfyllnaden hade inte varit att sänka vattennivån i området eller att förbättra avvattningen av marken och inte heller hade det varit fråga om invallning till skydd mot vatten. Syftet hade istället varit att tillskapa en markyta som man med större lätthet kunde vistas på. Åtgärden bedömdes med hänsyn till detta syfte inte utgöra markavvattning.

Inom ramen för ovannämnda resonemang kan ett avgörande från mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt vara av intresse, trots att domen i sig saknar prejudicerande verkan. Målet, M 1915–20, avsåg en överklagad anmälan om vattenverksamhet i form av förstärkning av befintligt erosionsskydd genom spontering kompletterad med utfyllnad av jord- och stenmassor. Mark- och miljödomstolen konstaterade att syftet med åtgärderna inte med önskvärd tydlighet framgick av anmälan. Mot bakgrund av den information som fanns tillgänglig i ärendet bedömde emellertid domstolen att det övergripande syftet med den anmälda åtgärden var att öka fastighetens möjlighet att i framtiden kunna bebyggas. Domstolen fann därför att det var fråga om en åtgärd vars syfte var att varaktigt öka fastighetens lämplighet för ett visst ändamål; bostäder. Den anmälda vatten-verksamheten bedömdes därmed utgöra markavvattning. Då markavvattning kräver tillstånd och i detta fall även dispens och dessa frågor inte kan hanteras inom ramen för en anmälan, avvisade domstolen anmälan.

Av vad som anförts ovan följer att det både vid en tillståndsprovning och vid en anmälan är viktigt att sökanden noga anger vad som är syftet med åtgärden. Som framgår av mark- och miljödomstolens dom i mål M 1915–20 kan konsekvenserna

---

²⁷ Mål M 4809–14 i mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt

²⁸ MÖD 2012:12

i just anmälningsärenden bli stora om anmälan brister vad gäller syftet med åtgärden. Frågan om vad som är syftet med åtgärden bör såldes särskilt beaktas av länsstyrelsen vid en anmälan om vattenverksamhet, och vid osäkerhet bör sökanden hänvisas till att söka tillstånd.

Givet att åtgärden strandfodring trots allt skulle falla inom definitionen markavvattning, och om flera fastighetsägare då drar nytta av samma strandfodringsåtgärd, kan de bilda en markavvattningssamfällighet. Bestämmelser om detta finns i 3 kap Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Markavvattning är alltid tillståndspliktigt enligt bestämmelserna i 11 kap 9 § miljöbalken och skall i normalfallet prövas av länsstyrelsen om inte de förhållanden som anges i 7 kap 19 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet föreligger, varvid ansökan i så fall ska prövas av mark- och miljödomstol. En förutsättning för att en markavvattningssamfällighet ska bildas är att tillstånd har sökts och beviljats. På flera ställen i landet råder förbud mot markavvattning. Exempelvis gäller markavvattningsförbud för hela Skåne. Dispens från förbudet måste först beviljas av Länsstyrelsen, alternativt i samband med att ansökan prövas av mark- och miljödomstolen.

Frågeställning om konsekvenserna vid olika prövningarna

Alternativ för hur åtgärder i vatten historiskt har tillämpats och som får betraktas vara i gråzonen i förhållande till befintlig lagstiftning. Utredningen ska beskriva vilka konsekvenserna kan vara av att tillämpa de olika alternativen.

Alternativ 1: Tillståndspliktig vattenverksamhet

Här förutsätts att åtgärden klarar av arealen för en anmälan om vattenverksamhet men att osäkerhet råder om hur enskilda intressen påverkas. Verksamhetsutövaren väljer därför att söka tillstånd.

Utredning

Om tillstånd beviljas har det rättskraft vilket är en av de stora fördelarna med förfarandet. I en tillståndsprövning blir konsekvenserna av verksamheten väl utredda. Såväl verksamhetsutövaren som omgivningen och tillsynsmyndigheten vet genom tillståndsbeslutet vad man har att förhålla sig till.

Verksamhetsutövaren kan som huvudregel lita på att han inte blir ifrågasatt i sin verksamhet och att risken för ytterligare krav på verksamheten är liten, i vart fall så länge tillståndet och dess villkor efterföljs.

Tillståndsprocessen tar dock tid och kostnaderna för prövningen kan bli kännsbara. En viktig fördel är dock att strandskyddsfrågan alltid prövas inom ramen för tillståndsprövningen och att dubbla förfaranden därmed kan undvikas.

I mål avseende vattenverksamhet ska det bestämmas tid för anmälan om oförutsedd skada. Detta innebär att om det efter det att domen vunnit laga kraft och verksamheten påbörjats uppkommer skada som den skadelidande kan härleda till vattenverksamheten men som inte kunnat förutses vid prövningen, så har den skadelidande rätt att få denna skada prövad. Det föreligger en presumtion för att det finns ett orsakssamband mellan skadan och verksamheten, och

verksamhetsutövaren har bevisbördan för påstående om det motsatta. Prövningen sker med samma gynnsamma regler om verksamhetsutövarens ansvar för sakägares rättegångskostnader som i det ursprungliga målet.

Alternativ 2: Anmälningsskyldig vattenverksamhet

Åtgärden uppfyller de arealer som krävs för en anmälan med osäkerhet rådet om hur enskilda intressen påverkas. Verksamhetsutövaren tar risken att pröva åtgärden som en anmälan.

Utredning

Enligt 11 kap 9a § miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter, i stället för tillstånd, ska krävas att verksamheterna har anmälts. Genom förordning (1998:1388) om vattenverksamheter har regeringen meddelat sådana föreskrifter och i 19 § i denna förordning återfinns en uppräkningslista av verksamheter där anmälningsskyldighet i stället för tillståndsskyldighet gäller.

Anmälan kan resultera i ett förbud, i föreskrifter om försiktighetsmått eller lämnas utan åtgärd. Bortsett från då förbud meddelas står det verksamhetsutövaren fritt att - efter iakttagande av vissa tidsfrister - påbörja den planerade verksamheten.

En vanlig missuppfattning är emellertid att verksamhetsutövaren har fått "tillstånd" från länsstyrelsen genom exempelvis ett beslut om försiktighetsmått. Denna missuppfattning leder inte sällan till konflikter, särskilt i fall då enskilda anser att deras intressen har skadats av verksamheten.

En anmälan som av länsstyrelsen har lämnats utan åtgärd eller föranlett ett beslut om försiktighetsåtgärderna har, till skillnad från ett tillstånd, ingen rättskraft. Trots att verksamhetsutövaren följer försiktighetsåtgärderna är verksamheten således inte skyddad mot inskränkningar, förelägganden, förbud, ersättningskrav och dylikt, vare sig från det allmännas sida eller från enskilt håll.

Verksamhetsutövaren kan genom ett anmälningsförfarande inte räkna med att få annat än enbart en preliminär bedömning av de planerade åtgärdernas tillåtlighet. Med det som underlag får han därefter driva sin verksamhet, eller utföra planerade åtgärder, på egen risk.

En annan nackdel med anmälningsförfarandet är att strandskyddsdispens måste sökas separat²⁹.

Förfarandet har emellertid den fördelen att det är förhållandevis snabbt och att det normalt sett inte är särskilt kostnadskrävande.

Alternativ 3: Samråd 12 kap 6 § Miljöbalken

Arealen är större än vad som krävs för en anmälan, men verksamhetsutövaren anser att det krävs för mycket resurser för att genomföra en tillståndsansökan och bedömer att åtgärden omfattas av 11 kap 12 §: "Tillstånd enligt denna balk eller anmälan enligt 9 a § behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på

---

²⁹ Se MÖD:s dom 2015-12-29, mål M 6320-15

*vattenförhållandena". För att ändå få åtgärden bekräftad av en
prövningsmyndighet lämnas en anmälan om samråd till länsstyrelsen enligt 12
kap 6 § MB.*

Utredning

Bestämmelsen om samråd i 12 kap 6 § miljöbalken är inte tillämplig i detta fall eftersom det finns specialbestämmelser för åtgärder som utgör vattenverksamhet i 11 kap miljöbalken.

Vidare är det verksamhetsutövare som ensam gör bedömningen av om 11 kap 12 § miljöbalken är tillämplig. Om länsstyrelsen skulle uttala sig i denna del finns en uppenbar risk att länsstyrelsen kan anses ha beslutat om tillstånd till vattenverksamhet, något som enbart tillkommer mark- och miljödomstol. En anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § skall av denna anledning omedelbart avvisas av länsstyrelsen.

Summery in English

This report describes from a legal point of view the different legal options an operator has when it comes to building or performing different erosion measures due to climate adaptation. The different measures to combat erosion are presented in appendix, to this report and they are all connected to the project LIFE Coast Adapt.

In summary the current environmental legislation, when it comes to how an operator should act if he wants to build or perform an erosion measure, differs, both when it comes to the different types of erosion measures and also where the erosion measures are to take place.

If it's about an erosion measure that for example could have a negative effect on the environment or nearby property owners, this report proposes that the operator seeks permission at The Land and Environment Court. Even if this is more costly and takes longer.

On the other hand, if the negative effect on the environment is slim and there is no risk of negative effects on nearby property owners, the operator can instead of seeking permission report the measures to The County Administrative Board. This route is less expensive and takes less time than a permission case at The Land and Environment Court.

Finally, there is the legal possibility of not seeking permission or reporting the measures to The County Administrative Board. This is an old exception rule to the main rule that all water activities in the Environmental code need a permit before they are performed. When it comes to erosion measures due to climate adaptation, this report states that this exception rule is rarely possible to use in the cases presented in appendix.

Bilaga

Sammanställning av olika klimatanpassningsåtgärder kopplade till projekt LIFE Coast Adapt.

Åtgärd och plats	Tillstånd vatten-verksamhet	Anmälnings-pliktig vatten-verksamhet	Strandskydds-dispens, kommunen	Strandskydds-dispens, Länsstyrelsen	Dispens från områdes-skydd	Samråd 12:6 MB	Bygglov, marklov
C2 – Ta bort hårda strukturer för att förbättra funktionerna på stränder.							
Lomma – Bjärred (stenskonung)		x	x				
Helsingborg – Fortuna (pir, stenskonung)	x	x	x				
C3 – Fördröjt vattenflöde							
Ystad – Nybroån (träd i vattendrags strandbrink)		x		x	x		
Lomma (två mindre våtmarker)		x					
C4.1, Ta bort och ersätt invasiva arter (ta bort vresros)							
Helsingborg - Hittarp			x				
Helsingborg – Domsten (beslut finns)			x				
Lomma Bjärred			x				
Ystad - Sandskog				x	x		
C4.2, Främja dynbildning och återskapa dynslänter (ändrad släntlutning mot hav)							
Helsingborg – Fortuna		(x)	x				
Helsingborg – Domsten (beslut finns)		(x)	x				
Helsingborg – Hittarp		(x)		x	x		
Ystad – Sandskogen		(x)		x	x		
Kristianstad – Äspet		(x)	x				

Åtgärd och plats	Tillstånd vatten-verksamhet	Anmälnings-pliktig vatten-verksamhet	Strandskydds-dispens, kommunen	Strandskydds-dispens, Länsstyrelsen	Dispens från områdes-skydd	Samråd 12:6 MB	Bygglov, marklov
C5 - Strandfordring							
Ystad – Sandskogen (tillstånd finns)	x	x					
Helsingborg – Fortuna		x	x				
C6.1 - Skydd genom förbättrad vegetationsstruktur i havet (plantering av ålgräs)							
Helsingborg – Fortuna			x				
Ystad – Löderup, Sandskog, Svarte			x	x	x		
Kristianstad – Tället			x				
Trelleborg – Hamnen			x				
Höganäs – Kvickbad			x				
Båstad - Malen			x	x	x		
C6.2 – skapa rev							
Kristianstad – Tället		x	x	x	x		
Båstad - Malen		x	x	x	x		

LIFE Coast Adapt is carried out through the LIFE Programme of the European Union with the contribution of the Swedish Agency for Marine and Water Management; by the project coordinating beneficiary Region Skåne and the associate beneficiaries Lund University, the Skåne Association of Local Authorities, the County Administrative Board of Skåne, and the municipalities of Helsingborg, Lomma and Ystad. Read more on www.lifecoastadptskane.se and www.lifecoastadptenglish.se